
GEZAMENLIJK INITIATIEFADVIES

De gelijkwaardigheidsprocedures voor diploma's en
de impact ervan op het Brussels Gewest

Brupartners bestaat uit 7 effectieve en 7 plaatsvervangende leden die **de representatieve werkgeversorganisaties** (BECI) vertegenwoordigen, 6 effectieve en 6 plaatsvervangende leden die **de representatieve middenstandsorganisaties** vertegenwoordigen, 2 effectieve en 2 plaatsvervangende leden die **de representatieve werkgeversorganisaties van de social-profitsector** (BRUXEO) vertegenwoordigen en 15 effectieve en 15 plaatsvervangende leden die **de representatieve werknemersorganisaties** vertegenwoordigen (6 ABVV, 6 ACV, 3 ACLVB).

De **Brusselse Adviesraad van Nederlandstalige Sociale Partners** (of **BANSPA**) is het overlegorgaan van de Nederlandstalige sociale partners in het Brussels Gewest op het vlak van tewerkstelling, beroepsopleiding en de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt in Brussel (<https://www.banspa.brussels/>).

De **Instance Bassin Enseignement qualifiant-Formation-Emploi Bruxelles** (of **IBEFE Bruxelles**) is een overlegorgaan dat alle Brusselse Franstalige actoren op het vlak van tewerkstelling, beroepsopleiding en onderwijs, evenals de sociale partners verenigt. Haar belangrijkste taak bestaat erin de sturing van het opleidings- en onderwijsaanbod op het Brussels grondgebied te ondersteunen (<https://www.bassinefe-bxl.be/>).

Vooraf

Gelijkwaardigheden van diploma's en inschakeling

Voor veel werkzoekenden, in het bijzonder deze met een migratieachtergrond, is de inschakeling op de arbeidsmarkt in het Brussels Gewest een traject vol hindernissen. Zo is het indienen van een aanvraag tot gelijkwaardigheid van een diploma een belangrijk en complex proces dat, als het niet succesvol verloopt, ertoe kan leiden dat de aanvrager van onderwijs en de arbeidsmarkt wordt uitgesloten.

Een gelijkwaardigheid van diploma is vaak vereist om in België studies te kunnen aanvatten, toegang tot bepaalde gereguleerde beroepen te krijgen of gewoon om aan een werkgever aan te tonen dat men de benodigde kwalificaties voor een aanwerving heeft. Een gelijkwaardigheid van diploma "maakt het (aldus) mogelijk om te solliciteren naar alle werkaanbiedingen die een bepaald opleidingsniveau vereisen" en "om aanspraak te maken op een loon dat overeenstemt met de scholingsgraad"¹. Er is een aanzienlijk verschil tussen de uitstroomgraad naar werk van personen van wie het diploma niet is erkend en deze van personen van wie het diploma wel is erkend. Voor nieuwkomers wordt een positief verschil van 5% van de inschakelingsgraad vastgesteld wanneer het diploma is erkend. Voor niet-nieuwkomers (die meer dan 5 jaar op het grondgebied aanwezig zijn) loopt dit verschil op tot 15% in het geval van een hoger diploma².

Doeltreffende en snelle procedures op dit gebied zijn daarom van essentieel belang voor zowel werkzoekenden als werkgevers die vlug gekwalificeerde werknemers wensen aan te nemen.

Bevindingen in het Brussels Gewest

De cijfers voor het Brussels Gewest zijn opvallend. In maart 2023 behoorde 43,5% van de bij Actiris ingeschreven werkzoekenden tot de categorie "vreemdelingen zonder erkenning". Dit zijn personen die in het buitenland hebben gestudeerd en een diploma hebben waarover geen gelijkwaardigheidsbeslissing werd genomen. Van de 38.300 betrokkenen hadden er 13.600 de Belgische nationaliteit, 9.000 een nationaliteit van een land van de Europese Unie en 15.700 een nationaliteit van buiten de Europese Unie³. Wat deze laatste categorie betreft, had 80,9% van de bij Actiris ingeschreven personen met een nationaliteit van buiten de Europese Unie een niet-erkend diploma⁴. 37,2% van de in 2022 bij Bruxelles Formation ingeschreven werkzoekenden had ook een niet in België erkend buitenlands diploma⁵. Bij partners van de Brusselse opleidingsinstantie bevond 55,2% zich in deze situatie⁶.

Het gevolg is dat deze personen vast komen te zitten in hun zoektocht naar werk of de hervatting van hun studies. Daarnaast hebben velen van hen een baan waarvoor ze overgekwalificeerd zijn, vaak met weinig voordelige arbeids- en loonvoorwaarden. Zo waren 29% van de buitenlandse personen die bij de "Immigrant Citizens Survey" in Brussel werden ondervraagd, overgekwalificeerd voor het werk dat ze deden⁷. Met als domino-effect dat er minder jobs voor laaggeschoolden beschikbaar zijn.

¹ "[Note d'analyse. Equivalence des diplômes](#)", IBEFE Bruxelles, mei 2023.

² Ibidem.

³ Ibidem.

⁴ Ibidem.

⁵ Ibidem.

⁶ Ibidem.

⁷ "[Note d'analyse. Equivalence des diplômes](#)", IBEFE Bruxelles, mei 2023.

Deze bevindingen tonen aan dat de gelijkwaardigheidsprocedures voor diploma's grondig moeten worden hervormd om de inzetbaarheid en het welzijn op het werk van personen van buitenlandse origine die werk zoeken in Brussel, te verhogen.

Procedures van toepassing in het Brussels Gewest

Momenteel dienen aanvragers hun dossier in bij de gelijkwaardigheidsdiensten van één van de Gemeenschappen. In Vlaanderen is NARIC-Vlaanderen verantwoordelijk voor de verwerking van deze aanvragen. In de Fédération Wallonie-Bruxelles zijn de "Service des équivalences pour les diplômes de l'enseignement secondaire" enerzijds, en de "Service des équivalences de l'enseignement supérieur" anderzijds hiervoor verantwoordelijk.

Voor diploma's van het hoger onderwijs kunnen twee soorten aanvragen worden ingediend : een aanvraag tot niveaugelijkwaardigheid, die getuigt van een studieniveau dat soms voldoende is om toegang tot een baan te krijgen en het bijbehorende loon te ontvangen, en een specifieke gelijkwaardigheid, die het mogelijk maakt om het buitenlandse diploma te erkennen als gelijkwaardig aan een specifiek diploma dat door het hoger onderwijs van de betrokken Gemeenschap is afgegeven. Dit type gelijkwaardigheid is vooral belangrijk voor gereguleerde beroepen.

Beleidsverklaringen en aanbevelingen

Brupartners, IBEFE Bruxelles en BANSPA willen ter gelegenheid van dit advies een aantal mogelijkheden voorstellen om de bestaande procedures te verbeteren, op basis van de aanbevelingen die al eerder door IBEFE Bruxelles, BANSPA en SERV zijn gedaan. "Instance Bassin Enseignement qualifiant-Formation-Emploi de Bruxelles" heeft in 2023 immers hierover een nota opgesteld, waarin een aantal nuttige aanbevelingen werden geformuleerd. Ook BANSPA en de SERV hebben zich over het onderwerp gebogen, door middel van adviezen van respectievelijk 8 oktober 2024 en 23 augustus 2024.

Dit advies ligt overigens in de lijn van de beleidsverklaringen van de regeringen van de twee Gemeenschappen, die van plan zijn om deze problematiek tijdens de huidige legislatuur aan te pakken.

In de gemeenschappelijke beleidsverklaring van de Fédération Wallonie-Bruxelles staat immers dat "De regering bijzondere aandacht zal besteden aan het vergemakkelijken van de erkenning van diploma's door de voorzieningen inzake gelijkwaardigheid en erkenning van de gezondheidszorg te vereenvoudigen en te versnellen, met behoud van een voldoende hoog vereiste-niveau om de belangen van onze instellingen en onze burgers te vrijwaren. In dit verband zal een analyse van de gelijkwaardigheidsdiensten worden opgestart, met als doel de motivering voor de verwerking van de dossiers te versnellen en te verbeteren". Ook het "Contrat 2035 de l'Enseignement pour adultes" en de "Note d'orientation relative à la réforme systémique de l'enseignement qualifiant, de l'enseignement de promotion sociale et de la formation professionnelle" verwijzen naar toekomstige faciliteringsmaatregelen.

In Vlaanderen voorzag de verklaring 2019-2024 al in een verbetering van de werking van de gelijkwaardigheidsdiensten⁸. De Vlaamse regeringsverklaring voor de legislatuur 2024-2029 verwijst twee keer naar deze kwestie. Op het vlak van economische migratie geeft de Verklaring aan dat "voor functies waarvoor erkenning van diploma's noodzakelijk is", de Regering "zal analyseren hoe de werking van NARIC verder kan worden ondersteund". Op het gebied van integratie merkt de Verklaring

⁸ ["10 maatregelen voor een efficiënte en toegankelijke erkenning van buitenlandse studiebewijzen"](#), Advies van de SERV, 23 augustus 2024, blz. 8.

voorts op dat de regering zich zal inspannen om ervoor te zorgen dat buitenlandse diploma's sneller worden erkend zonder afbreuk aan de kwaliteit van de beoordeling te doen of het vereiste-niveau te verlagen.

Brupartners vestigt in zijn adviezen al geruime tijd regelmatig de aandacht op de problematiek van de gelijkwaardigheid van diploma's en de moeilijkheden die hiermee gepaard gaan voor wat de inschakeling op de Brusselse arbeidsmarkt betreft. Geen van zijn adviezen is echter ooit specifiek op deze kwestie ingegaan. **Brupartners** vindt het, ingevolge de verklaringen en aanbevelingen van de voornoemde regeringen en instanties, aangewezen om deze belangrijke kwestie voor het Brussels Gewest in een specifiek hieraan gewijd advies te behandelen.

IBEFE Bruxelles en **BANSPA** hebben besloten dit advies gezamenlijk te ondertekenen.

Advies

1. Algemene beschouwingen

1.1 Adviezen van Brupartners

Brupartners wil eraan herinneren dat hij de problematiek van de gelijkwaardigheidsprocedures al herhaaldelijk aan de orde heeft gesteld. In dit verband verwijst hij naar de volgende adviezen :

- [A-2022-033-BRUPARTNERS](#) : "Werkgelegenheidsconferentie van 14 en 15 juni 2022 betreffende de arbeidsmarktintegratie van personen met een herkomst buiten de EU".
- [A-2023-058-BRUPARTNERS](#) : "Voorontwerp van ordonnantie houdende instemming met het samenwerkingsakkoord tussen de Franse Gemeenschap, de Franse Gemeenschapscommissie en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest met betrekking tot de specifieke behoeften van het onderwijs en de kinderopvang in Brussel".
- [A-2024-043-BRUPARTNERS](#) : "Welzijnsbarometer 2023 : Brussels Rapport inzake armoede en sociale gezondheidsongelijkheden".
- [A-2025-004-BRUPARTNERS](#) : "INITIATIEFADVIES : Vrouwen van buitenlandse oorsprong op de Brusselse arbeidsmarkt".

2. Bijzondere beschouwingen

2.1 Procedure inzake toegang tot studies

De mogelijkheid om zich in België voor een studieprogramma in te schrijven op basis van een buitenlands diploma verschilt naargelang de betrokken Gemeenschap. In Vlaanderen zijn het immers de hogeronderwijsinstellingen zelf die beslissen om studenten al dan niet toe te laten op basis van hun diploma's. Elke instelling is aldus "bevoegd om iemand voor een bepaald jaar in een bepaalde richting toe te laten"⁹. IBEFE Bruxelles stelt dat "deze bepaling het toepassingsgebied van de diploma-gelijkwaardigheden aanzienlijk beperkt"¹⁰, gezien de dienst Gelijkwaardigheden van NARIC-Vlaanderen niet bij deze kwesties is betrokken. Deze procedure laat het toe om de administratieve last

⁹ "Note d'analyse. Equivalence des diplômes", IBEFE Bruxelles, mei 2023.

¹⁰ "Note d'analyse. Equivalence des diplômes", IBEFE Bruxelles, mei 2023.

voor deze diensten drastisch te verminderen. In zijn advies van augustus 2024 merkt de SERV niettemin op dat de speelruimte die de instellingen voor hoger onderwijs bij het analyseren van de dossiers en het bepalen van de criteria wordt gegeven, tot feitelijke ongelijkheden en mogelijke discriminatie leidt¹¹.

In de Fédération Wallonie-Bruxelles is de situatie heel anders. Om toegang te krijgen tot een studieprogramma van de eerste cyclus van het hoger onderwijs, kan een houder van een buitenlands diploma zich niet onmiddellijk tot de beoogde onderwijsinstelling wenden, maar moet hij bij de dienst voor gelijkwaardigheden voor diploma's van het secundair onderwijs een aanvraag tot gelijkwaardigheid van diploma indienen. Er bestaan bepaalde alternatieven, zoals het afleggen van een algemeen toelatingsexamen voor studies van het hoger onderwijs van de eerste cyclus. Gelijkwaardigheid kan ook vereist zijn voor toegang tot andere studieniveaus, zoals voor toegang tot aggregaten¹².

Het aantal aanvragen bij deze dienst bedraagt 20.000 per jaar, terwijl de gelijkwaardigheidsdienst van het hoger onderwijs slechts een 1.500-tal aanvragen ontvangt¹³. Voor deze dossiers worden dan ook aanzienlijke menselijke en administratieve middelen ingezet. Dergelijke procedures zijn omslachtig en nemen veel tijd in beslag, wat de integratie van de betrokkenen belemmert. Bovendien rijst de vraag naar de relevantie van bepaalde diplomavergelijkingen, evenals naar de noodzaak om de automatische erkenningen verder te ontwikkelen (zie punt 2.6 hieronder). **Brupartners, IBEFE Bruxelles en BANSPA** willen hierbij naar de aanbevelingen van IBEFE Bruxelles in haar nota van 2023 verwijzen. Deze stelt voor om de regels die van toepassing zijn op de gelijkwaardigheid van diploma's van het secundair onderwijs te versoepelen om de inspanningen van de Fédération Wallonie-Bruxelles opnieuw toe te spitsen op de aanvragen met betrekking tot diploma's van het hoger onderwijs die gericht zijn op de inschakeling van de aanvrager op de arbeidsmarkt. **Brupartners en BANSPA** sluiten zich aan bij deze analyse en nodigen uit om het huidige systeem in Vlaanderen te onderzoeken.

Brupartners, IBEFE Bruxelles en BANSPA merken ook op dat de toegang tot studies die zijn toegestaan op grond van de gelijkwaardigheid die voor een diploma van het secundair onderwijs werd verleend, soms aan strenge beperkingen is onderworpen. Zo kan het zijn dat een student slechts toestemming krijgt om zich enkel voor één bepaalde richting in te schrijven, wat vervolgens moeilijkheden kan opleveren als de student van richting wil veranderen. **Brupartners, IBEFE Bruxelles en BANSPA** nodigen uit om bij het toekennen van een gelijkwaardigheid transparant te zijn over deze beperkingen en deze zoveel mogelijk te beperken.

Tot slot pleiten **Brupartners, IBEFE Bruxelles en BANSPA** voor het samenvoegen van de twee gelijkwaardigheidsdiensten in de Fédération Wallonie-Bruxelles¹⁴. Een harmonisatie van de procedures lijkt op zijn minst noodzakelijk om deze begrijpelijker te maken voor de burgers.

Wat de procedures in Vlaanderen betreft, nodigen **Brupartners, IBEFE Bruxelles en BANSPA** uit om voor de Vlaamse instellingen voor hoger onderwijs gemeenschappelijke criteria op te stellen voor de analyse van de dossiers die bij hen in het kader van voortgezette studies worden ingediend, om ervoor te zorgen dat de aanvragers in de praktijk zo gelijkwaardig mogelijk zijn.

¹¹ "[10 maatregelen voor een efficiënte en toegankelijke erkenning van buitenlandse studiebewijzen](#)", Advies van de SERV, 23 augustus 2024.

¹² "[Note d'analyse. Equivalence des diplômes](#)", IBEFE Bruxelles, mei 2023.

¹³ Ibidem.

¹⁴ Cfr. Aanbeveling van de IBEFE en de SERV.

2.2 Toegankelijkheid van de procedures

De modaliteiten voor het indienen van een gelijkwaardigheidsaanvraag verschillen afhankelijk van het beoogde systeem.

In Vlaanderen verloopt de volledige procedure bij NARIC-Vlaanderen sinds februari 2023 online. Deze procedure is beschikbaar in het Engels. Als de dienst het echter nuttig vindt, kan een afspraak worden gemaakt. Voor algemene vragen is een telefoonlijn beschikbaar. Er is echter geen papieren procedure meer beschikbaar.

In de Fédération Wallonie-Bruxelles worden gelijkwaardigheidsaanvragen voor een diploma van het secundair onderwijs uitsluitend op papier en in het Frans ingediend. Er is een telefoonlijn beschikbaar en afspraken zijn mogelijk binnen de beschikbare tijdslots, die helaas regelmatig volzet zijn. Voor het hoger onderwijs kunnen de aanvragen enkel via een online platform worden ingediend. Het is niet mogelijk om een afspraak te maken of de betreffende dienst te bellen. Er is echter wel een e-mailadres beschikbaar. Deze verschillen tussen de beide Franstalige systemen kunnen het institutionele landschap onduidelijk maken voor personen die een gelijkwaardigheidsaanvraag willen indienen.

Brupartners, IBEFE Bruxelles en BANSPA vragen om de mogelijkheid om een papieren dossier in te dienen opnieuw in te voeren om de rechten van mensen die te maken hebben met de digitale kloof niet te ondermijnen. Daarnaast zijn ze van mening dat de onmogelijkheid om telefonisch een afspraak te maken of contact op te nemen met een dienst indruist tegen gelijke toegang voor iedereen tot deze openbare dienst. Dit is des te belangrijker voor personen die niet altijd één van de landstalen of het Engels voldoende beheersen, zoals veel aanvragers. **Brupartners, IBEFE Bruxelles en BANSPA** dringen erop aan dat de Fédération Wallonie-Bruxelles al haar procedures in het Engels zou aanbieden, naar het voorbeeld van Vlaanderen.

2.3 Kosten

In Vlaanderen kostte een aanvraag tot niveaugelijkwaardigheid in 2022 90 euro. Specifieke gelijkwaardigheidsaanvragen kostten 180 euro. Er zijn echter veel vrijstellingen (werkzoekenden en asielzoekers zijn bijvoorbeeld vrijgesteld van betaling). Van alle aanvragen die in 2022 werden ingediend, genoot 70% een vrijstelling¹⁵.

In de Fédération Wallonie-Bruxelles schommelde de kostprijs van een gelijkwaardigheidsaanvraag voor diploma's tot december 2024 tussen 60 en 200 euro (exclusief vrijstellingen). Sindsdien moet voor bepaalde aanvragen 400 euro administratieve kosten worden betaald (voor aanvragen met betrekking tot een diploma van het secundair onderwijs voor een student uit een EU-land). Sinds 2016 zijn vluchtelingen en begunstigden van subsidiaire bescherming vrijgesteld van kosten, maar dit geldt voor een minderheid van de aanvragen. Er bestaat een reëel risico dat aanvragers het ene systeem boven het andere zullen verkiezen vanwege de kosten die eraan verbonden zijn. Naast de kostprijs van de procedure zelf, zijn er vaak extra kosten, in het bijzonder voor personen uit niet-Frans/Nederlandstalige landen die hun documenten moeten laten vertalen.

Brupartners, IBEFE Bruxelles en BANSPA nodigen de Fédération Wallonie-Bruxelles uit om de huidige kostprijs van de procedures ten aanzien van de toegankelijkheid te evalueren en om de situaties van vrijstellingen zo veel mogelijk uit te breiden, zodat zoveel mogelijk personen een aanvraag zouden

¹⁵ "[Erkenning van buitenlandse diploma's](#)", Advies van de BANSPA, 8 oktober 2024.

kunnen indienen. De kosten kunnen enkel worden verminderd door de bestaande procedures te vereenvoudigen, door bijvoorbeeld de automatische erkenningen uit te breiden (zie punt 2.6 hieronder).

2.4 Termijnen

In Vlaanderen voorzien de decretale bepalingen dat beslissingen inzake niveaugelijkwaardigheden binnen de 2 maanden en inzake specifieke gelijkwaardigheden binnen de 4 maanden moeten worden genomen¹⁶. In 2022 werd 76% van de beslissingen inzake aanvragen tot niveaugelijkwaardigheid binnen de 60 dagen genomen¹⁷. Slechts 41% van de beslissingen inzake specifieke gelijkwaardigheden werd in naleving van de termijn van 4 maanden genomen¹⁸. In zijn advies van augustus 2024 merkt de SERV op dat er nog steeds veel beslissingen buiten de termijn worden genomen en wijst hij erop dat de situatie tussen 2019 en 2022 nog is verslechterd. NARIC heeft al maatregelen genomen. In januari en februari 2025 werden negen nieuwe dossierverantwoordelijken aangenomen om de opgelopen achterstand in te halen. Tussen januari en april 2025 heeft NARIC-Vlaanderen 800 aanvragen meer (+44%) dan in dezelfde periode in 2024 verwerkt¹⁹.

In de Fédération Wallonie-Bruxelles moeten gelijkwaardigheidsaanvragen binnen 4 maanden worden verwerkt en binnen 40 dagen worden bekendgemaakt. De termijnen beginnen echter pas te lopen als alle documenten door de aanvrager zijn ingediend. In de praktijk vraagt het bestuur enkele bijkomende documenten, waardoor de termijn langer wordt.

Brupartners, IBEFE Bruxelles en BANSPA benadrukken het belang om duidelijke standaardtermijnen te hebben en de wettelijke termijnen na te leven. Met het oog hierop roepen ze op om de bestaande administratieve teams zoveel mogelijk te versterken. Om het proces te versnellen stelt de SERV voor om te overwegen om tijdelijk een niveaugelijkwaardigheid af te geven aan een aanvrager van een specifieke gelijkwaardigheid, in afwachting van de volledige verwerking van diens dossier. **Brupartners, IBEFE Bruxelles en BANSPA** vragen om ook deze mogelijkheid te onderzoeken. Ze bevelen aan om de termijnen binnen de twee Gemeenschappen zoveel mogelijk op elkaar af te stemmen om te voorkomen dat aanvragers uitsluitend omwille van de daar geldende termijnen voor het ene systeem kiezen. Om de termijnen te verkorten, stellen ze ook voor dat de gelijkwaardigheidsdiensten zelf contact zouden opnemen met buitenlandse instellingen voor hoger onderwijs om de studieprogramma's te verkrijgen²⁰. Aanvragers vinden het immers vaak moeilijk om deze te verkrijgen. Rechtstreekse contacten tussen de besturen zouden het gemakkelijker kunnen maken om de studieprogramma's te verkrijgen.

¹⁶ "[10 maatregelen voor een efficiënte en toegankelijke erkenning van buitenlandse studiebewijzen](#)", Advies van de SERV, 23 augustus 2024.

¹⁷ "[Erkenning van buitenlandse diploma's](#)", Advies van de BANSPA, 8 oktober 2024.

¹⁸ "[10 maatregelen voor een efficiënte en toegankelijke erkenning van buitenlandse studiebewijzen](#)", Advies van de SERV, 23 augustus 2024, blz. 13.

¹⁹ [Vertraging verwerking aanvragen NARIC-Vlaanderen en bijhorende maatregelen](#), nieuwsbericht, NARIC-Vlaanderen.

²⁰ "[10 maatregelen voor een efficiënte en toegankelijke erkenning van buitenlandse studiebewijzen](#)", Advies van de SERV, 23 augustus 2024.

2.5 Inachtneming van vaardigheden en toegang tot aanvullende opleidingen

Beslissingen inzake de gelijkwaardigheid van diploma's zijn uitsluitend gebaseerd op de lesprogramma's. Artikel 9 van het besluit van de regering van de Franse Gemeenschap van 29 juni 2016 tot vaststelling van de voorwaarden tot en de procedure van het verlenen van de gelijkwaardigheid van buitenlandse attesten, diploma's en getuigschriften van het hoger onderwijs bepaalt dat "De gelijkwaardigheidscommissie een advies opstelt voor aanvragen tot gelijkwaardigheid aan een academische graad en zich hierbij op de volgende elementen baseert :

- a) het niveau van het buitenlandse attest, diploma of getuigschrift van het hoger onderwijs, eventueel bepaald door de positionering ervan binnen het nationale kader van getuigschriften, de toegangsvoorwaarden voor de studies en de academische en professionele effecten ervan ;*
- b) de leerresultaten, uitgedrukt, met name, door de leeractiviteiten en de activiteiten van professionele integratie, waaronder de resultaten die de student bij deze activiteiten heeft verkregen ;*
- c) het volume van het studieprogramma dat heeft geleid tot het buitenlandse attest, diploma of getuigschrift van het hoger onderwijs, eventueel bepaald door de wettelijke duur of het aantal studiepunten ;*
- d) de kwaliteit van het studieprogramma, eventueel uitgedrukt door de resultaten van de evaluatie van de uitreikende inrichting of van het programma door een onafhankelijk extern agentschap belast met de kwaliteit.*

De Commissie baseert zich dus uitsluitend op de inhoud van het programma waarvoor de gelijkwaardigheid wordt aangevraagd om haar beslissing te nemen. Deze laatste "voert een vergelijking door en baseert zich hoofdzakelijk op academische documenten, omdat zij [het] onderwijstraject evalueert"²¹.

Als dit vergelijkbaar wordt geacht met het equivalent in de Fédération Wallonie-Bruxelles, zal de gelijkwaardigheid worden toegekend. Zo niet, dan zal ze worden geweigerd.

Deze situatie roept een aantal opmerkingen op.

Aanvullende opleidingen

Ten eerste moet worden opgemerkt dat de procedure niet in een tussentijdse beslissing voorziet. In sommige gevallen is het immers mogelijk dat bepaalde studiepunten in het dossier ontbreken, waardoor geen gelijkwaardigheid kan worden toegekend, ook al is het studieprogramma globaal genomen gelijk aan datgene waarmee het wordt vergeleken. Er is niet voorzien om aanvragers de mogelijkheid te bieden om hun opleiding via enkele studiepunten aan te vullen. In Vlaanderen leidt een dergelijke situatie soms tot de toekenning van een gelijkwaardigheid met een diploma van een lager niveau.

Zoals de SERV schrijft, "kan het ontbreken van een opleidingsonderdeel, seminarie-opdracht, masterproef, stage, ... de aanleiding vormen om een substantieel verschil met het Vlaamse diploma vast te stellen en een academische erkenning niet toe te kennen. Tegelijkertijd bestaat er in de praktijk

²¹ "Note d'analyse. Equivalence des diplômes", IBEFE Bruxelles, mei 2023 ; www.mondiplome.be/faq/

niet altijd een mogelijkheid om dat substantieel verschil te remediëren"²². Bijgevolg is de enige manier voor aanvragers om hun situatie te regulariseren het volgen van nieuwe studies.

Hetzelfde kan aan Franstalige kant worden vastgesteld.

Dit is des te relevanter wanneer er in het Franstalige of Vlaamse hoger onderwijslandschap geen vergelijkbaar diploma bestaat. Het is inderdaad niet ongewoon dat bepaalde cursussen die in het buitenland worden georganiseerd, in de Fédération Wallonie-Bruxelles of in Vlaanderen gewoonweg niet bestaan en bijgevolg geen voorwerp kunnen uitmaken van een gelijkwaardigheidsbeslissing, die nochtans belangrijk kan zijn voor de toegang tot bepaalde beroepen. Zo zal een diploma literatuur behaald in het buitenland niet in aanmerking komen voor gelijkwaardigheid in België omdat de studieprogramma's in de Fédération Wallonie-Bruxelles systematisch literatuur en taalkunde combineren.

In zijn advies van augustus 2024 stelde de SERV voor om een procedure tot voorwaardelijke erkenning in te voeren die bindend zou zijn voor instellingen voor hoger onderwijs. Aldus stelt de SERV voor dat NARIC-Vlaanderen een diploma kan erkennen op voorwaarde dat de aanvrager een aanvullende opleiding volgt bij een daartoe bevoegde instelling waarnaar de aanvrager specifiek zou worden doorverwezen. Zodra men voor de ontbrekende examens is geslaagd en aan de voorwaarden is voldaan, zou een gelijkwaardigheidsverklaring kunnen worden afgeleverd.

Brupartners, IBEFE Bruxelles en BANSPA sluiten zich aan bij deze analyse en moedigen de invoering van een dergelijke alternatieve regeling aan, zowel aan Franstalige als aan Nederlandstalige zijde, om de toegang tot de arbeidsmarkt op lange termijn niet te blokkeren voor aanvragers die hun opleiding op zinvolle wijze kunnen aanvullen.

Toegang tot bepaalde knelpuntberoepen

Brupartners, IBEFE Bruxelles en BANSPA wijzen ook op het belang om rekening te houden met het tekort aan bepaalde beroepen. Zo kunnen houders van buitenlandse diploma's geen lesgeven, omdat ze niet over een specifieke gelijkwaardigheid beschikken die hen toegang zou geven tot een diploma dat vereist of voldoende is om les te geven in het verplicht onderwijs. Door deze situatie lopen scholen bekwaame leerkrachten mis. Hetzelfde geldt voor heel wat beroepen van de gezondheidszorg.

Brupartners, IBEFE Bruxelles en BANSPA vragen aan de regering van de Fédération Wallonie-Bruxelles om rekening te houden met deze problematiek en te overwegen om de gelijkwaardigheidsprocedure te versoepelen²³ of de mogelijkheid te bieden om een titel te behalen op basis van een diploma zonder gelijkwaardigheid, via procedures voor de erkenning van vaardigheden of andere alternatieven voor knelpuntberoepen. Zo heeft IBEFE hierover specifieke aanbevelingen voor het beroep van zorgkundige gedaan, waarin wordt opgeroepen om een haalbaarheids- en opportuiniteitsonderzoek te verrichten naar de invoering van testen om vaardigheden te valideren.

Inachtneming van de door de aanvrager ontwikkelde vaardigheden

Bij de analyse van een dossier wordt enkel rekening gehouden met het diploma waarvoor gelijkwaardigheid wordt aangevraagd. De aanvrager kan echter via andere wegen relevante vaardigheden hebben verworven in het kader van de ingediende aanvraag, bijvoorbeeld via een specifieke beroepservaring die nuttig is voor het betreffende vakgebied.

²² "[10 maatregelen voor een efficiënte en toegankelijke erkenning van buitenlandse studiebewijzen](#)", Advies van de SERV, 23 augustus 2024, blz. 14.

²³ En door zich terzelfder tijd van het vaardigheidsniveau van de kandidaat te verzekeren.

Ter illustratie, een leerkracht die een buitenlands diploma wil laten erkennen om een vereiste of voldoende titel te verkrijgen, kan momenteel geen beroep doen op de beroepservaring die hij in België al heeft opgedaan. Een dergelijke situatie is niet alleen nadelig voor de aanvrager, maar ook voor het onderwijs in het algemeen, dat met een groot tekort aan leerkrachten kampt.

Brupartners, IBEFE Bruxelles en BANSPA pleiten er dan ook voor om de analyse van het dossier uit te breiden tot de algemene vaardigheden die de aanvrager heeft ontwikkeld en waarvan hij het bewijs kan leveren, met name een eerdere beroepservaring.

2.6 Automatisch karakter van bepaalde erkenningen

Momenteel zijn gelijkwaardigheidsbeslissingen van een Gemeenschap niet geldig in een andere Gemeenschap. Gelijkwaardigheden worden "afgeleverd met betrekking tot een specifiek systeem van hoger onderwijs"²⁴. Zo loopt een werknemer, die een gelijkwaardigheid verkrijgt in de Fédération Wallonie-Bruxelles en zich vervolgens in Vlaanderen wil vestigen, het risico dat hij de procedure helemaal opnieuw moet doorlopen, met name in het geval van gereguleerde beroepen. Zoals de SERV opmerkt, leidt dit tot onzekerheid voor de aanvragers en vormt dit een belangrijke belemmering voor de interregionale mobiliteit²⁵.

Brupartners, IBEFE Bruxelles en BANSPA vinden deze situatie abnormaal en vragen, in navolging van de SERV, aan de Vlaamse regering en de regering van de Fédération Wallonie-Bruxelles om een procedure in te voeren voor de automatische erkenning van diploma's die al door een andere Gemeenschap zijn erkend, door het sluiten van een samenwerkingsovereenkomst.

Daarnaast bestaan er bepaalde mechanismen voor een automatische gelijkwaardigheid van buitenlandse diploma's. Zo erkennen België, Nederland en Luxemburg onderling het niveau van de hoger onderwijs diploma's die in elk van de drie landen worden afgegeven. Hetzelfde geldt voor de Baltische landen. **Brupartners, IBEFE Bruxelles en BANSPA** moedigen de ontwikkeling van dergelijke overeenkomsten sterk aan, voor zowel diploma's van het secundair onderwijs als voor deze die door het hoger onderwijs worden afgeleverd. Dit is in het bijzonder relevant voor wat Frankrijk betreft, waar veel aanvragers van gelijkwaardigheid in de Fédération Wallonie-Bruxelles vandaan komen. Een jonge Fransman met een "Baccalauréat" heeft momenteel immers geen automatische gelijkwaardigheid en moet een aanvraag bij de dienst gelijkwaardigheid voor het secundair onderwijs indienen.

Brupartners, IBEFE Bruxelles en BANSPA zijn van mening dat dit de bevoegde diensten onnodig belast en een zeer contraproductieve situatie creëert, terwijl een automatische erkenning van het Franse "Baccalauréat" meer dan relevant lijkt. Bovendien achten ze het interessant om nog verder te gaan en deze aanpak, voor zover mogelijk, op specifieke erkenningen en niet alleen op de gelijkwaardigheid van opleidingsniveaus in het hoger onderwijs toe te passen. **Brupartners, IBEFE Bruxelles en BANSPA** zijn zich bewust van de last die het aantal inschrijvingen van buitenlandse studenten in ons onderwijssysteem kan betekenen, maar zijn van mening dat de gelijkwaardigheidsprocedures voor diploma's niet de plaats zijn om deze kwesties op te lossen. Ze dringen er ten slotte op aan om, zoals voorgesteld door de SERV, een onlinedocument beschikbaar te stellen dat het bestaan van deze automatische erkenningen bevestigt, teneinde de contacten tussen werkzoekenden en werkgevers te vergemakkelijken.

²⁴ [Site des Equivalences de diplômes de l'Enseignement Supérieur de la Fédération Wallonie-Bruxelles.](#)

²⁵ ["10 maatregelen voor een efficiënte en toegankelijke erkenning van buitenlandse studiebewijzen"](#), Advies van de SERV, 23 augustus 2024, blz. 15.

2.7 Formele vereisten

Er kunnen meerdere documenten nodig zijn om de gelijkwaardigheidsaanvraag te staven. De aanvrager moet dus niet alleen het diploma waarvoor gelijkwaardigheid wordt aangevraagd, maar ook de puntenlijsten, de lijst van gevolgde cursussen, een kopie van het eindwerkstuk indien relevant, enz. indienen. De formele vereisten kunnen soms erg streng en om verschillende redenen moeilijk te vervullen zijn voor de aanvrager. De tijd die is verstreken sinds het volgen van de opleiding en het behalen van het diploma, de geopolitieke situatie in het land van herkomst, de persoonlijke situatie als gevolg van een complex migratietraject zijn stuk voor stuk factoren die het moeilijk kunnen maken om bepaalde documenten te verstrekken. Bovendien leidt de noodzaak om in bepaalde gevallen vertalingen van beëdigde vertalers te verkrijgen tot een aanzienlijke stijging van de kosten van de aanvraag, wat gelet op de huidige technologische middelen niet gerechtvaardigd lijkt.

De relevantie van bepaalde documenten kan hier in vraag worden gesteld. Zo lijkt de eis om een beschrijving van elke, soms tientallen jaren geleden, gevolgde cursus te verstrekken in sommige gevallen niet echt nodig en veel te moeilijk voor de aanvrager. Vaak zou de titel van een cursus immers voldoende moeten zijn om de inhoud ervan te begrijpen. Ook kan het voor de aanvrager onmogelijk zijn om een kopie van zijn eindwerk in te dienen, gezien afgestudeerden niet altijd een kopie bewaren. In veel gevallen zou de vermelding dat het eindwerk is gemaakt en met succes is afgerond, aan de bewijsvereiste moeten voldoen.

In 2016 zijn in de Fédération Wallonie-Bruxelles enkele versoepelingen doorgevoerd. Voortaan kan de bevoegde commissie een aanvrager horen als zij op basis van de verstrekte documenten geen beslissing kan nemen. In de praktijk lijkt deze mogelijkheid echter nog maar weinig te worden gebruikt.

Brupartners, IBEFE Bruxelles en BANSPA vragen om binnen beide Gemeenschappen een volledige analyse van de momenteel gevraagde documenten te verrichten en het aantal documenten zoveel mogelijk te beperken. Ze raden aan om gestandaardiseerde alternatieve bewijsmechanismen in te voeren, om zowel de toegankelijkheid voor aanvragers als de betrouwbaarheid van de procedures te waarborgen. In alle gevallen zou vaker een hoorzitting met de betrokkene moeten worden aangeboden.

2.8 Databank en jurisprudentie

Momenteel worden beslissingen inzake de gelijkwaardigheid van diploma's niet openbaar gemaakt. Aanvragers hebben dus geen toegang tot de bestaande "jurisprudentie" om hun kansen op een positieve beslissing te beoordelen. Deze situatie schaadt de transparantie van het systeem.

Bovendien worden beslissingen op individuele basis en niet op basis van eerdere beslissingen van de bevoegde commissie over het ingediende diploma genomen. Dit gebrek aan automatisering roept vragen op.

De SERV roept in zijn advies van augustus 2024 op tot het opzetten van een online platform met de jurisprudentie van de Commissie. Een dergelijke databank zou aanvragers enerzijds in staat stellen hun kansen op succes in te schatten. Anderzijds zou deze de mogelijkheid bieden om te overwegen om meer automatisch gelijkwaardigheidsbeslissingen op basis van bestaande jurisprudentie te nemen. Tot slot zou de mogelijkheid om de waarde van een specifiek buitenlands diploma online te controleren, werkgevers in staat stellen om zich te vergewissen van de kwaliteit van dat diploma, zonder dat de persoon die zij in dienst willen nemen, concreet een gelijkwaardigheidsprocedure moet doorlopen.

Naast het opzetten van een dergelijke databank is het ook belangrijk om de statistieken inzake gelijkwaardigheid regelmatig op te volgen. NARIC-Vlaanderen publiceert dan ook een jaarverslag met relevante gegevens over het aantal ingediende aanvragen en het aantal positieve beslissingen. Nauwkeurige statistieken per doelgroep en diploma zorgen voor een beter beheer en een verdere verbetering van de procedures. De Federation Wallonie-Bruxelles is onlangs met gelijkaardige werkzaamheden begonnen, maar deze bevinden zich nog in een beginstadium en de beschikbare gegevens zijn nog zeer beperkt.

Brupartners, IBEFE Bruxelles en BANSPA vragen, in navolging van de SERV, om een databank op te zetten waarin het publiek over de bestaande jurisprudentie wordt geïnformeerd, zodat potentiële aanvragers hun kansen op het verkrijgen van een gelijkwaardigheidsbeslissing voor het beoogde diploma kunnen inschatten en beslissingen op basis van bestaande precedents zoveel mogelijk kunnen worden geautomatiseerd. Tot slot vragen **Brupartners, IBEFE Bruxelles en BANSPA** aan de regering van de Fédération Wallonie-Bruxelles om de publicatie van statistieken over de ingediende aanvragen voort te zetten en te intensifiëren en zo een maximale transparantie over de resultaten van de aanvragen te betrachten²⁶.

2.9 Informatie van het publiek en de partners

In het algemeen wensen **Brupartners, IBEFE Bruxelles en BANSPA** het belang te benadrukken van een betere toegang tot kwalitatieve, eenvoudige en meertalige informatie over de procedures binnen de twee Gemeenschappen, in het bijzonder in de Fédération Wallonie-Bruxelles, waar nog steeds twee systemen naast elkaar bestaan. Initiatieven zoals de website "mondiplome.be" kunnen in dit verband als positief voorbeeld dienen ; de zichtbaarheid ervan blijft echter beperkt en de toegankelijkheid ervan voor het doelpubliek lijkt niet doeltreffend genoeg.

Bovendien moeten de bestaande partnerschappen (BAPA, CIRE, BON, ...) zoveel mogelijk worden versterkt, zodat aanvragers een optimale begeleiding kunnen genieten. IBEFE Bruxelles beval dan ook in haar nota van 2023 aan om acties te organiseren om professionals van de sociaalprofessionele inschakeling te informeren en voor de gelijkwaardigheidsmechanismen op te leiden.

Brupartners, IBEFE Bruxelles en BANSPA nodigen de regering van de Fédération Wallonie-Bruxelles ook uit om de oprichting van een eenvoudige en doeltreffende module voor begeleiding en ondersteuning op haar website te overwegen, naar het voorbeeld van wat op de website van NARIC-Vlaanderen bestaat. Hierop kan een aanvrager namelijk belangrijke informatie over zichzelf invoeren en een voorstel voor een procedure genereren die aan zijn situatie is aangepast. Hij weet dan op een duidelijke en eenvoudige manier welke procedure hij moet volgen en tot welke dienst hij zich moet wenden²⁷. Een dergelijk systeem bestaat momenteel niet bij de Fédération Wallonie-Bruxelles.

2.10 Enig loket

Brupartners, IBEFE Bruxelles en BANSPA benadrukken de noodzaak om een enig informatieloket op te zetten voor alles wat met de gelijkwaardigheid van diploma's, beroepserkenning en de erkenning van vaardigheden te maken heeft. Al deze mechanismen dragen bij aan dezelfde doelstellingen en hun versnippering maakt het landschap onoverzichtelijk voor aanvragers. Door alle relevante informatie op één plek te verzamelen, zouden de procedures voor iedereen een stuk begrijpelijker worden.

²⁶ "Note d'analyse. Equivalence des diplômes", IBEFE Bruxelles, mei 2023

²⁷ <https://loket-naric-app.onderwijs-apps.vlaanderen.be/begeleiding>

2.11 Economische migratie

Tot slot willen **Brupartners, IBEFE Bruxelles en BANSPA** de aandacht vestigen op de situatie van personen die naar België willen emigreren om bij een werkgever in dienst te treden. Een werkgever die in het kader van economische migratie een buitenlandse werknemer in dienst wil nemen, moet immers zeker zijn van het opleidingsniveau van zijn toekomstige werknemer en van de kwaliteit van de gevolgde opleiding. Een diplomagelijkwaardigheid is bijgevolg noodzakelijk. Tegelijkertijd moet de potentiële werknemer een bewijs van indiensttreding door een werkgever geven om een aanvraag tot diplomagelijkwaardigheid bij NARIC Vlaanderen in te dienen. Deze situatie leidt in de praktijk duidelijk tot problemen en creëert, zoals de SERV opmerkt, een vicieuze cirkel die een belemmering voor aanwerving vormt²⁸.

Brupartners, IBEFE Bruxelles en BANSPA raden aan de administratieve vereisten te harmoniseren om de stappen voor werkgevers in het kader van economische migratie gemakkelijker te maken, en er tegelijkertijd voor te zorgen dat de vereiste kwalificaties worden erkend.

²⁸ "[10 maatregelen voor een efficiënte en toegankelijke erkenning van buitenlandse studiebewijzen](#)", Advies van de SERV, 23 augustus 2024, blz. 14.